

ERDÉSZETI UJSÁG

SZAK- ÉS TÁRSADALMI LAP AZ ERDÉSZETI ÉS VADÁSZATI SZEMÉLYZET RÉSZÉRE.

Előfizetési díjak:

Egy évre	8 kor.
Fél évre	4 "
Negyed évre	2 "

→ Megjelenik minden vasárnap. →

Felelős szerkesztő
és kiadótulajdonos:
PODHRADSKY EMIL.

Hirdetési díjak:

Egy hasábos garmond sor vagy annak
helye 20 fillér. Ajánlközásoknál, eladás vagy vé-
telnél minden szó után előre beküldendő 4 fill.
Nagyobb s többszöri közlésű hirdetményeeknél
→ mérsékelt díjak egyezség szerint. →

XIV. évfolyam.

Szászsebes, 1910. szeptember 11.

20. szám.

A visszahuzódók.

Most, mikor a kincstári erdészeti altiszteknek egyrészt a sorsuk megjavításának kiküzdését, másrészt egy országos egyesület létesítését célzó mozgalmak az egész vonalon megindult, vegyes hírekben van részünk.

Vannak híreink, amelyek örvendeteseek, mert tanúságot tesznek arról, hogy alig van olyan erdőhatóság és alig van olyan vidék, ahol a két nemes törekvésnek ne akadnának lelkes és szívük egész melegevel buzgólkodó apostolai és a szép eszméknek terjesztői, kik teljes erejükből küzdenek az erdészeti altiszteknél már szinte közmondásossá vált közönyösségének letörésén és a számosak szívét burkoló jégpáncél megolvasztásán, de az ilyen hírek fölött való örömmüket nem élvezhetjük zavartalanul, mert viszont olyan híreket is kapunk egyes helyekről, hogy minden nemes törekvés, minden buzgó igyekezet hajótörést szenved leginkább az öreg emberek csökönyösségén.

Éppen a legközelebbi múlt napokban volt alkalmunk személyesen beszélni egy fiatal kartársunkkal, ki elszomorodva panaszkodott, hogy a legutóbbi fizetésfelvétel alkalmából való összejövetelnél egy másik ifjú társával közös erővel s minden rábeszélő tehetségük felhasználásával sem voltak képesek öregebb kartársaikat felmelegíteni és akár a közös mozgalomban való részvételre, sem lapunk pártolására rábírn.

Ennek a sokfelől felpanaszolt közönyösségnek számos okát adják az illetők, hogy némileg igazolják és szépítsék azt. Lássuk közelebről ezeket az okokat és mérlegeljük higgadtan azok alapos vagy alaptalan voltát.

Egyesek azt mondják, hogy ők jó sorsban

vannak s nincs okuk föltötte panaszkodni vagy annak megjavításán fáradozni.

Az erdészeti altiszti pálya minden nyomorúsága mellett valóban akadnak a szerencsének ilyen dédelgetett kedvencei is. Az egyik talán vagyons asszony hozományával, másik a marhatartásból, méhészetből vagy más hasonló forrásokból tett szert vagyonra s ezek azután természetesen jobb sorsban vannak, mint a náluk szerencsétlenebb kartársaik s nem is sokat törődnek azzal, hogy megkapják-e a fizetésrendezést, vagy nem; nekik a mai viszonyok közt is meg van a betevő falatjuk.

A másik rész, a legöregebbek azzal a kifogással állanak elő, hogy ők egy-két év múlva már amugy is nyugalomba vonulnak, hát miért törjék magukat olyan célokért, amelyek gyümölcsét ők már különben sem fogják élvezni. Hagyják őket békében és ne háborgassák az ő nyugalmaikat. Ők a mai, sőt még rosszabb viszonyok közt is egy emberöltőt töltöttek szolgálatban s ahogy eddig megvoltak, úgy meglesznek még abban a rövid még hátralévő időben is.

Itt olyanokról emlékeztünk meg, akik egyébként mérlegelni és felfogni képesek a megindult mozgalom jelentőségét s helyeslik is azt, csak ők maguk nem akarnak abban tevékeny részt venni, vannak azonban — sajnos — számosan olyanok is, akiknek fogalmuk sincs arról, hogy tulajdonképpen miről van szó s akik még ha ezt tudnák is, nem mernék felemelni szavukat, némelyek azért, mert sokkal korlátozottabbak, mintsem hogy bármiről véleményt tudnának nyilvánítani, némelyek pedig azért, mert félnek, hogy ezt talán előljáróik rossz néven vennék. Ezek azok a Jancsik, Miskák stb., akik valamikor az ostort cserélték fel a Kropácsekkal s bár rang-

beli emberek lettek, a régi szolgáltságából és alázatosságból nem tudtak soha kivetközni. Ne higgye pedig senki, hogy ilyenek nincsenek, mert bizony magunk is ösmerünk többeket.

Vegyük már most ezeket az okokat egyenként bonckés alá.

Azokat, akik jó sorsuk miatt nem akarnak részt venni a küzdelemben, figyelmeztetjük, hogy éppen az ő kötelességük lenne a harcosok első soraiba állni, mert a vagyon nem csak jogokat ad az embernek, de kötelességeket is ró reá. A vagyonosnak egyenesen kötelessége szegényebb sorsban élő bajtársát minden kitelhető módon támogatni s annak jólétét előmozdítani. A kongresszuson éppen ezeknek kellene tömegesen megjelenniök, mert hiszen nekik megadatott a mód az utazást mások megterhelése nélkül megtenni.

Azoknak sincsen igazságuk, akik arra való hivatkozással huzódnak vissza, hogy ők már ugyanis rövid idő múlva nyugdíjba vonulnak. Avagy ezeknek nem áll-e érdekében a mozgalomnak az a pontja, mely a mostani igazságtalan nyugdíjtörvénynek méltányos módon való megváltoztatását célozza? Avagy az öreg ember soha se ültessen gyümölcsfát, mert hiszen mire az gyümölcsöt fog teremni, ő azt már nem fogja élvezhetni? Hiszen akárhány ilyen idős kartársnak a fia, veje ott van az ő pályáján s már ennek az érdekében is csatlakoznia kellene a mozgalomhoz, hogy legalább ennek segítsen a magáénál jobb sorsot kivívni.

A harmadik fajtáról talán jobb lenne nem is szólni, mert a német példabeszéd szerint: „a butaság ellen még az istenek is hiába küdenek.“ A testén élősködő ezt a rákfenét túrníe kell az erdészeti altiszti karnak, amíg csak önkény és protekció lesz és amíg ezeknek egy helyes törvény szárnyukat nem szegi, amit kiküzdni ismét csak a megindított mozgalom lenne hivatva.

Ilyen komoly irányu mozgalom vezetésére és irányítására éppen a tapasztalt, koruknál fogva is higgadt férfiak lennének hivatva s nem lenne szabad átengedniök a fiatalabb nemzedéknek a vezetés dicsőségének pálmáját.

Ne csüggyesse el azonban a fiatalokat az idősebb generációnak ez a visszahuzódása s ne kövessék az ilyenek rossz példáját, hanem bátran, kitartással haladjanak a megkezdett uton szívük egész melegével, ifjan pezsdülő vérük teljes tüzével; majd ha egyszer — talán már nem-sokára — rámutathatnak az elért sikerekre, nagy meglepetést és igaz örömet érezhetnek végzett munkájuk fölött.

Arról, hogy az idők nagy része lapunktól is távol tartja magát, szinte unalmas már beszélni. Itt az egyik azzal áll elő; hogy neki nagy, politikai lap kell, de azért vajmi kevesen vannak, akik illet közölök olvasnának és még kevesebben, akik meg is értenék, a másik résznek állítólag nincs lapra való pénze, de azért egy-egy néha tivornyává is elfajuló mulatságra

T Á R C A.

Augusztus végén.

„A Természet“ után.

Nehézkesen, sápadtan csúszott a hold halvány korongja az ég nyugati pereme mögé, foszforeszkáló fénye összefut egy apró foltocskában, amely lassan fogy-fogy, míg egészen el nem tűnik.

Amint e lobbanó fény lankad, egy árnyalattal sötétülnek a nyugati látóhatár hegyóriásai.

A távoli hegyek bús lakója, az éj bolygó lelkének komor árnyéka: a homály, ismét kibújt palotájából és széttárja fátyolszerű szürke palástját. Előbb a szemhátart takarja be, azután lehúzódik a dűlőkre s a völgyekbe. Zajtalan az útja, csendes a járása, észrevétlenül közeledik . . . egyre közeledik a maga titokzatos sejtelmeivel s borongós hangulatával, amely egész súlyával ránehezedik a tájakra. A mély csöndbe, a néma magányba rémesen belehuhog a fenyves mélyében az éj komor rabló-

lovagjának hangja, melyre a vágás szélén visszafelelget az egyik vadászgató pajtása.

Egyszerre derengeni kezd.

Az ég keleti alján, a sárosi Mincsol mellett halvány fény verődik föl . . . Most pirkad . . .

Egy vörös úr kullog kopott bundájában az erdőszélén. Most tér haza éjjeli barangolásaiból. A hajlásban megáll, sunyin körütekint . . . azután megfordul s neki-vág a cserjésnek.

Valahol a bozótban utolsót cirpen az álmos kapóca, zizegő nótája is hamarosan elhal . . .

Csönd van . . .

Hajnalodik . . .

*

Itt ülök a meredek hegygerincen, az ország leg-északibb határán s réveteg tekintettel elmerengek a leírhatatlanul szép tájékon.

Lábaim alatt húzódik a nagy vágás, ez a sokak által nem ismert titokzatos világ. A málna- és bodzabokrok sátrai áthatolhatatlan sűrűséggé bogozódnak ösz-

jut elég költsége, vannak azután sokan olyanok, akik egyáltalában semmit sem olvasnak, hanem csak azért élnek, hogy egyenek és azért esznek, hogy éljenek. Végül szomorúan kell megemlékeznünk arról, hogy még a kincstári erdészetnél is, ahol pedig az alkalmazásnál a hivatalos magyar nyelvnek szóban és írásban való bírása egyik főfeltétele az alkalmazásnak, számosan vannak, akik bizony minden egyebet tudnak, csak nem magyarul írni és beszélni s akik az ujságnak csak a szalonna pakkolásánál veszik hasznát.

Ennek a nemzedéknek ki kell halnia s majd csak ha ezek helyét józanul gondolkozó ifju nemzedék foglalja el, lehet szó arról, hogy az erdészeti altisztek saját lapja boldoguljon, de — sajnos — akkor mi már nyilván nem leszünk.

Keserű szavak ezek s tudjuk, hogy azok, akikre vonatkoznak, zokon fogják venni, de hiába, egyszer már meg kellett mondanunk nekik az igazat! Bizonyítsák be ellenkező tetteikkel, hogy nincs igazunk, s mi készséggel meghajtjuk előtük lobogónkat!

A gyűlés előkészítése.

„Óh, a szárnyas idő hirtelen elröpül!” éneklí a költő s bizony igazsága van. Nem csak a napok, de ugyszólván az évek is szinte észrevétlenül surrannak el fejük fölött s a kiket szűlők alig hogy kiemelték a bölcsöböl, egyszerre csak azon veszik magukat észre, hogy már ők ringatják saját gyermekeiket.

Nem egészen két hónap választ már csak el azoktól a napoktól, a melyeken a Budapesten tartandó köz-

sze, melyből csak itt-ott ri ki a nyárfák élénk lombozata.

Lent a völgyben még sötét árnyék terpeszkedik, ide föl már elvetődnek a kelő nap aransugaraí.

A leveleken, virágokon harmat csillog. A fénycsókák megtörnek a parányi vízcseppeken és sok-sok millió tündöklő gyöngyszem csillan meg a fű zöld szőnyegén.

A nagy vágás alatt terpeszkedik a szakadékos „Ricski” völgye a maga szirtes, szagatatott fenyveseível, melyek között itt-ott szerényen meghúzódik egyik-másik élénken zöldülő havasi rét.

A völgyön túl, a keleti messzeség kékségében sűrű, szürke köddarabok hömpölyögnek soha nem létezett állatok alakjaiban. Ott van a Poprád völgye.

Nyugaton a Magas-Tátra meredezik s felém mutatja csodálatos zöldtavi szakadékait s a Papyrus völgyét. A fölkelő nap arany verőfényében most kezd a déli csipkés-fodros szürke párából kidombordni a hegyes Iha s a vén Jankovec.

Mellettem óriási sziklatömb: a „Mindala-szirt” tornyosodik. El-elnezem az érdekes sziklatüneményt, amely

gyűlésen kell majd megjelenünk, itt tehát az ideje, hogy számot vessünk azzal, hányan és kik szándékozunk a gyűlésre felrándulni, s szükséges még azt is látnunk, hogy kik honnan készülődnek, hogy így megtudhassuk, mely hatóságok, mely vidékek lesznek képviselve.

A mint már a mozgalmat vezető zsarnócai kartársak is felhívásukban hangoztatták, azon kell lenni, hogy a gyűlés minél látogatottabb legyen, s ne szorítkozzanak sehol egy-két kartárs kiküldésére, hanem menjen fel oda mindenki, a kinek ezt csak körülményei nagyobb áldozatok nélkül megengedik. Szól ez kivált a vagyonosabb kartársaknak és azoknak, a kik a székesfőváros közelében laknak és így a felrándulást kisebb költséggel megtehetik.

A költségek apasztása céljából lapunk szerkesztője több budapesti szállódától arra vonatkozó értesítést kért, hogy tömeges látogatás esetén mily százalékot lennének hajlandók úgy a szállásnál, mint az étkezésnél a rendes árakból leengedni, s most várjuk az erre vonatkozó válaszokat.

Lapunk szerkesztőségénél eddig a következők részvétele lett bejelentve:

1. Podhradszky Emil szerkesztő;

A m. kir. edészeti főiskola részéről:

2. Moha Alajos.

A m. kir. erd. kísérleti állomás részéről:

3. Hain Ede és

4. Dankó István.

Kiküldetés nélkül, saját személyükre nézve jelentkeztek:

5. Dobál Ferenc Kisgaramról;

6. Kelemen István Esztergomból.

Azt hisszük, hogy most, a zsarnócai kartársak felhívása után tömegesen fognak érkezni a jelentkezések és ennek a hónapnak végéig el fogjuk érhetni a százas számot.

felém mutatja legmeredekebb oldalát. A villámhasította mélyedésekbe a repkény s vadkomló kacskaringói kapaszkodnak s befutják zöld szőnyeg alakjában a meredek falat. A föld fölött valami 20 méternyre nyílás tátong, ezen keresztül járt barlangjába a rettegett zsvány: Ricski Janó, kivel sem a magyarországi, sem a lengyel pandúrhad nem tudott megbirkózni.

Alakját, történetét elnyeli a legendák miszticizmusa. Mondáikban azt regélik róla a pásztorok, hogy a céda életre akkor vetemedett, mikor szépséges nejét elrabolta a nagysárosi várban lappangó rablóvezér. Akkor lett a csöndes havasi pásztorból, ki bús furulyaszó mellett legeltette nyáját s a ki rengeteg erejével legyűrte a megvadult bikát is, rettegett zsvány s legendái hős.

Sajátságos vad költészettel telt levegő vesz körül e helyen. Hamisítatlan, eredeti hangulatok lebegnek körülöttem s mintha hallanám láthatatlan szárnyakon a zsvány bolygó lelkének eliramodó suhogását . . .

S elmerengve szövögetem róla a legendás bús mesét, melyet itt az erdő, a fű s a nyiló virágok kisugároznak

Az országos erdészeti és vadászati altiszti egyesület alapszabályainak általunk kidolgozott tervezetét lapunk jövő számában kezdjük el közölni, hogy így azokkal módjában legyen mindenkinek már a gyűlést megelőzőleg megismerkedni és esetleg azokhoz hozzászólni.

Nagyon helyesnek vélnők, ha a zsarnócai kartársak a kincstáriak részéről benyújtandó emlékirat szövegét elkészítenék s lapunkban való közlés végett szerkesztőségünknek megküldenék.

Ha bárkinek a kartársak közül a gyűlésre vonatkozólag valamely észrevétele vagy javaslata lenne, szíveskedjék azt lapunk szerkesztőségével esetleges tárgyalás végett közölni, s a gyűlésen résztvenni szándékozók se késedelmezzenek jelentkezésükkel.

Szeptember a vadászatban.

Szeptember hónap az, a melyben már mindenre felszabadul a vadászat.

A vizslával való vadászás ebben a hónapban okoz legtöbb gyönyörűséget, amennyiben annak ez a legfőbb hónapja. Ebben a hónapban ugyanis már válogatás nélkül lehet löni a foglyot meg a fürjet, bár az utóbbiakból még most is akadnak elvétve gyöngébb — valószínűleg a második költésből származó — példányok. Az elkószáló fácánokat most már szintén puskavégre lehet venni, rendes tenyésztő helyeiken azonban még nem nagyon szokás rendszeresen vadászni.

Kezdetét veszi szeptember hónapban a császárdárnak csalogató sippal való vadászása is.

A tűzokfiak már röpködni kezdenek s meleg napokon a ritkább kukoricásokban lévő töklevelek alól vagy a bokrosok közül kirebbenthetők. Az öreg tűzokokat is hasonlóan lehet puskacsőre kapni, egyébként ott, a hol még sok van ebből a gyönyörű madárfajból és állandó legelővel birnak, hajtással is lehet szerencsét próbálni. A tűzok lövése ugyan jóformán mindig a jó szerencsés-

től függ, még akkor is, ha ugyszólván „holt bizonyosra” megyünk rája. Kitömött tűzok segítségével is gyakran lehet szép eredményt elérni.

A nyulat is már most kevesebb aggodalommal lehet löni, mert a pocakosak mind ritkábbak, de azért az igazi vadász még mindig lehetőleg kiméletes, mert a szeptemberi ellésből télire szép süldők cseperednek fel. Így még szeptemberben csak a konyha kedvéért puffantunk le egy-egy derék süldőcskét.

A vízi vadra való vadászat nagy változatosságánál fogva most nyújtja a legélvezetesebb mulatságot.

Sárszalonka és az összes vízi sneff-félék alkalmas helyeken bőven találhatók s különösen a széktavak környékén folytonos ide-oda röpködésükkel gyakori lövésekhez juttatják a leshelyen türelmesen ülő vadászt. A galambsnéffek (gyepicsírkék) is ki-ki szállnak a tarlókra és gypesekre s miután a kocsit rendesen közelre bevárják, könnyű szerrel meg lehet tölteni velök az aggatót, a mi nem megvetendő zsákmány, mert az egyébként is pompás husuk ebben a hónapban a legízletesebb, a mennyiben augusztus havától kezdve legnagyobb-részt a tarlókon talált buzaszem képezi táplékukat s ettől nagyon meghizván, ugynevezett parázshusuk lesz. Ebben a hónapban, ha szép, meleg idő jár, a nagy mocsarak és széktavak környékén lévő tarlókon és legelőkön még a paprika- és szőke sneffekre is eredményesen vadászhatunk.

(Folyt. köv.)

HASZNOS TUDNIVALÓK.

Penészirtás. A pince-penész irtásának egyszerű és mégis tökéletes módja abból áll, hogy a pince földjének olyan részeit, pl. az ászokfák alját és közeit, továbbá a fák tövét stb., hol a penész állandóan fészkelni szokott, tenyéryní vastagon behintjük közönséges hamu-

s melynek visszhangja ott szólal meg alkonyatkor a csordájával hazatérő pásztor bús dalában . . .

A vágás egyik behorpadásában hirtelenül megmozdul a fű . . .

Vörhenyes állat motoszkál a málnásban, testének csupán a körvonalait látom.

Rövidke időre megáll, azután vontatott léptekkel tovább megy. Az egyik kis tisztáson kiegyenesedik, két-apró jószág is előbukkan s a figyelő őzmadárhoz simul.

Valamin gyanakszanak.

Valahol az ötödik mellékvölgy mélyében, a fenyvesnek vad bogán megszólal egy csengő hang, az arany szarvast űző ős Nimród nagy nótája: a kopó csaholása. Olyannak tűnik föl a zsongása, mint egy dongónak elhaló, gyöngye döngicsélése.

A vén suta a hang irányába kapja fejét, nagy kanálfülei előre merednek; mintha ismerné ezt a hangot!

Réges-régen, még üszökorában történt, hogy a csaholó ebek meghajszolták. Hű kisérője, a deli őzbak kitarott mellette s együtt vágattak az erdőben, ahol

csupa élet, verőfény, illat tündökölt. Az egyik törzs mellett gubbasztó alak tűzzel és mennydörgéssel fogadta a menekülőket, melytől hű követője tört gerinccel fölbukott.

Hirtelenül gidáihoz hajlik s a félénk családot néhány pillanat múlva elnyeli a nagy vágás sűrűsége.

A völgy mélyében egyre nő a zsongás. Valami kivert vén bak nyomát járja a három vérbeli tüzes kopó. Az egyre közeledő hajtásból kezdem lassanként kivenni a szólamot vezető vén kopó hangját, amely élesen csengve végigzsibong a nagy fenyvesen.

A kopóhangnak is megvan a maga bűvös varázseje. Legalább én zavartalan gyönyörrel óráig el tudom hallgatni a vad rengeteg mélyében csengő csaholást, a mely a fenyves búbánatos susogásában elveszti minden érdességét s a mely olyannak tűnik föl előttem, mint egy poetikus bús dal, mely rezgésbe tudja hozni a sziv elrejtett érzékeny húrjait. Élvezni — s elmerülni tudok e sajátos, vad zenében, melynek megvan a nagy multja, hagyománya s amely nótá mellett űzte arany szarvasát daliás nagy Nimródunk az ős Meotisz ingoványai közt.

val. Ez, a mint nyirkosodik, a belőle fejlődő lug megöli a penészt, holott a pincében semmi másnak nem árt.

A tarack irtása. A tarack a legveszedelmesebb gyomok egyike, melynek irtása nehéz és sok türelmet és időt igényel. Legbiztosabban kiírthatjuk ezt az alkalmatlan gyomot úgy, ha a taracktól belepett földön erősen beárnyékoló növényeket termesztünk. A tarackon azonban, mint a tapasztalás mutatja, nem egykönnyen lehet kifogni, még a lucernával sem. Kövér talajban ugyanis a tarack sokszor a lucerna fölé kerekedik. Erősebben képes ellene hatni a csalamádé, a mely között a tarack növényében visszamarad, elsárgul és végre kipusztul.

Nyultenyésztés. Egy idő óta nagyon terjed nálunk a nyultenyésztés, a melynek hasznát felesleges külön kiemelni. Ennek ötletéből nem lesz érdektelen az, hogy mennyi ideig szopjanak a kis nyulak és mennyi ideig szabad a kis nyulakat együtt hagyni. A kis nyulak már háromhetes korukban előbujnak a fészkekből és anyjukkal együtt esznek. Ekkor azonban még nem ajánlatos azokat elválasztani, hanem a kisebb fajtaikat, mint pl.: ezüst, orosz, hollandi vagy más kicsi fajtaikat, mint pl.: belga, kék, óriás, normandi vagy más kosorruak fajtaikat okvetlen 8—10 hétig kell anyjuknál hagyni. Minél tovább kapják a tápláló anyatejet, annál erőteljesebbek, s annál kevésbé fogékonyak betegségek iránt. Hat-hét, illetve 8—10 hét után a kicsinyeket anyjuktól elválasztjuk oly módon, hogy naponta csak egy-két fiát veszünk el a fészek aljából, nehogy a szoptatás hirtelen megszüntetése az anyaállatnál esetleg tejmirigygyulladás okozzon. A fiatalokat nemi különbség nélkül egy rekeszben, lehetőleg szabad kifutóban tartjuk 3—3½ hónapos korukig, a mikor nemek szerint elkülönítendők. A nősténynyulacskák együtt maradhatnak mindaddig, míg összeférnek, vagy párosításhoz kerülnek. A hímek közül pedig a kiválóbb példányok egyenként külön-külön

rekeszben helyezendők el, hogy ne marakodjanak. A nyulak korán fejlődnek és a különböző nemű állatoknak együtttartása fejlődésüket gátolja, vagy sok esetben időelőtti szaporodást von maga után.

KÜLÖNFÉLÉK.

*** Vadászat s madarászat a rómaiaknál.** A rómaiak jogi felfogása a földön, vizen és a levegőben vadon élő állatokról egészen más volt, mint a miénk. Manapság úgy tekintjük a vadat, mint a tulajdonos területének jövedelmét. A terület szerint törvényesen szabályozzák a vadászatot, a vad elejtésének joga a területhez fűződik.

A rómaiak uratlannak tekintették a vadat s ha akárki megfogta vagy elejtette, az övé lett, tulajdonjogát megszerezte.

Venatio, aucupatio, piscatio szabadon gyakoroltatott. Persze, akkor még nem voltak oly tökéletes fegyverek, mint ma; nem lehetett a vadat egykönnyen megkeríteni, aki tehát megkerítette, megérdemelte, hogy jogos birto-kosa legyen, akárki földjén szerezte is. Magyarázza ezt a felfogást a vadállomány roppant gazdagsága is. Nem is gondoltak arra, mint manapság, hogy ha akárki a mai tökéletes fegyverekkel vadászhatik, az csakhamar a vadállomány kiirtására vezetne. Hogy a rómaiaknál nem volt vadásztörvény, annak nem a kellő jogi érzék hiánya, — hiszen nincs nagyobb jogász-nemzet a rómainál — hanem az elsorolt körülmények voltak okai.

Az aucupatio minálunk csak gyerekjáték. Nem így a rómaiaknál, kiknél — mint manapság az olaszoknál — igen fontos gazdasági beszámítás alá esett. A madarak a költözködéskor Romulus utódai alatt is azokat az utakat követték és ott tartottak pihenőt, ahol manap. Milliő számban lepi el a költözködő madár egész Itáliát s a környező szigeteket, magától értetődik tehát, hogy

Az egyik fiatalosban hirtelenül megoszlik a csaholás. S míg két kutya vaddisznókra bukkanva iszonyú zenebonával új mulatságot kezd meg, az őzes kopó zavartalanul tovább járja a futó vad nyomát.

Egy remek vén bak vágat az állóerdőből a vágásba. Egyenesen nekivág a meredek gerincnek, hátha lengyel földön biztosabb a bőre?

A sűrű málnabokrok közt eltűnik szemeim előtt.

Alattam hirtelenül megzörren a magas fű, gyors duplázással üdvözlöm az erdő diszét, melytől a vén szeládon vergődve elvágódik.

A derék kutya nemsokára mellettem terem s lihegve megnyalogatja a remek préda kigőzölgő vérét.

A völgyben ezalatt tovább folyik a pokoli zaj. Derék kopóm s fiatal társa dühösen támadnak, marakodnak, mire az egész konda kimozdul fekvőhelyéről.

Egy kis tisztáson átváltanak a fiatal kadét mellett, a hangos üdvözlés után gyorsabb iramban lekanyarodnak a völgybe. Gyors duplázás fogadja őket e helyen, amely után a csaholás egyre nő. A sűrű jelzés elvész sokszor

a marakodásban; megpuskázott vadat támad a két derék kutya.

A patak mentén egyre távolodik a zaj, melyet az egyik vízmosás véglegesen elnyel.

*

Dél van. Fenyőfák hűvös árnyékában édesen szunyókálnak nimród társaim; az örökzöld ágak közt átsurranó lágy szellőcske édes, ringató dalt dúdolgat az álmok országában járóknak.

Az egyik fatörzs mellett elnyújtózkodott a vén kopó, álmaiban bizonyára azt a két őzbakot hajtja tovább, melyek a feje fölött, ághoz kötve leógnak. Valamivel odébb, a galyakkal letakart koca mellett hűsöl derék kutyám, a Vigyáz. A vén roué szunyókálás közben is vaddisznókkal veszekszik, mert nagyokat buffog s olykor mélyen jelez.

Hanyat dőlve elhallgatom a fenyők leheletszerű susogását, azt a sajátságos, bánatos bűgást, melyben mintha fölsirna egy bolygó lélek minden fájdalma, kétségbeesése.

az aucupatio — a temérdek madár hurokra kerülése — mily fontos gazdasági tényező lehetett.

A rómaiak nagyban űzték a vadászatot. Nemcsak mint testedző, férfias sportot, nemcsak a gazdag inyeneket kellett vaddal ellátni, hanem még az isteneket is.

Élve fogott állat is nagyon sok kellett nekik. Voltak oly isteneik, akik a vadat élve követelték áldozatul. A hivatalvadászok a nép kegyének megszerzésére, a nép mulattatására nagy állatviadalokat rendeztek a cirkuszokban. Kellett tehát a vad bőven, nagy volt a szükséglet. Nero idejében 80.000 darab nagy ragadozót pusztítottak el a cirkuszokban egy esztendő alatt.

A nagy vadszükséglet hozta magával, hogy ha kezdetlegese is voltak eszközeik, a vadfogásban és vadászatban igen ügyesek és gyakorlottak voltak, amint különben harcias, bátor néphez illik.

Egy ilyen módjuk volt például az, hogy óriási fémlemez csiszoltak tükörfényesre s azt az erdőben felállították. Az odatévedő vad megpillantván képmását, felbőszülve nekirohant, mire a tükör mögött rejtőző bátor vadászok megfogták.

* **Régi hajnövesztő szer.** Egy régiségbuvár egy egyiptomi csodaszer leírását fedezte föl, mely kétségkívül a legrégebb emlék ebben a nemben, mivel Szata király anyja számára irták; ez a király az első dinasztiaiból való második fáraó volt és mintegy négyezer évvel élt Krisztus előtt. A csodaszer leírása így szól:

— Kapard le a kutya talpán levő zsirt, tégy hozzá datolyapálma-gyümölcsöt és a szamár-patát és főzd össze olajban; kitűnő hajnövesztő szer lesz belőle, csak a fejet kell jól megdörzsölni vele.

* **Egy fejedelem életéből.** János György porosz herceg, ki 1571—1598-ig uralkodott, ötven éves korában vette nőül harmadik feleségét, az akkor csak tizenéves Erzsébet anhalti hercegnőt. Ettől 18 gyermeke született s három nejétől összesen harminc gyermeke. Ugyanez a herceg szenvedelmes vadász volt. Egy-egy vadászünnepe, melyet főméltóságu vendégei számára rendezett, a mi fogalmaink szerint vagyont emésztett el, a mennyiben a dus prédájú vadászat befejezése után hetekig tartó dáridókat csapott a nagyszámu vendégsegreg tiszteletére. Egyszer Henrik Gyula braunsveigi herceg lakodalmára a leszlingi vadaskertből négyszáz élő szarvast vitt nászajándékkul, nem is említve a különböző fajú szárnyasmadarak ezreit. Fácánt, az akkor még ritka madarat, százhuszat küldött. Mily sok volt még itt a vad, mutatja, hogy 1573-ban a rendkívüli hideg tél miatt a leszlingi erdőben mintegy háromezer szarvas pusztult el.

* **A földgömb legmelegebb pontja.** A föld legmelegebb pontja az újabb észlelések szerint Dél-Kaliforniának egy völgye, nyolcvan mérföldnyi távolságra a Sierra Nevada-hegységtől, mely aranybányáiról annyira híres. Az Avernus- vagy népies nevén Halottak-völgyében (Death Valley) a hőmérséklet átlagos minimuma 21 fok Reomür s maximuma 48 fok, éjjel azonban lehül 10—15 fokra. A völgy százötven lábnyira fekszik a tenger színe alatt, eső alig esik benne, de gyakori az erős vihar, mely a Szahara számamához hasonlóan a növényzetet csaknem egészen kiöli. Az állatok közül is csak kigyó, béka, gyík tenyészik itt és különösen sok a mosz-

kitölég. Ember egyáltalán nem lakik e helyen. Mig a völgyet megkerülő vasutat megépítették, kénytelenek voltak az építők e nagykiterjedésű völgyön keresztül menni. Ilyenkor az utascsoport kész halálveszedelembé ment, mert ha a gyilkos vihar utólrte, nem volt menekülés. Embert, állatot eltemetett a tüzként égő komok.

A jég hordóereje. Az európai hadseregek a téli hadjárat nehézségeivel is számolni akarnak. Oroszország kaukázusi részein hősancokat csinálnak, a melyek ellenállnak az új golyók romboló hatásának, a francia hadügy-minisztérium pedig a télen számos vizsgálatot tett annak megtudására, milyen arányban és mennyi csapat haladhat át a befagyott folyón vagy tavon. Az érdekes kísérlet azt bizonyítja, hogy a négy centiméter vastagságu jégkéreg könnyen elbirja a rajta szabályszerűen menő katonát. A kilenc centiméteres jég megbirja hátán már a zászlóalj is, ha a katonák szétszórta, egymástól bizonyos távolságra haladnak át a befagyott területen. Közönséges kaliberű ágyut szánon át lehet szállítani tizenkét centiméteres jégen, a tizennégy centiméteresen pedig tizenkétfontosat is; a tizenhat centiméteresen veszedelem nélkül halad át a teljesen fölszerelt, lövő szerrel ellátott és négy lóhuzta ágyu, rajta a legénységgel; míg a huszonkilenc centiméter vastagságu jégkéreg a legnehezebb sulyt is megbirja.

* **A világító fa.** Délamerikának Tuskarora nevű tartományában néhány forrás mellett sajátságos fa diszlik. A hat-hét láb magas törzs a gyökerénél háromnegyszer olyan vastag, mint az ember dereka. Tömerdek ágának levelei pedig önmaguktól világítanak egy mértföldnyi kerületben. A fény olyan erős, hogy a legapróbb irást is elolvashatjuk a közelében. A mi világít, az valami mézgaszerű anyag, melyet a tenyerünkre kenhetünk, a mikor nem a level, hanem a kezünk világít. Sokan azt hiszik, hogy e fény a paraziták milliárdjairól ered. Az indiánusok babonás tisztelettel viseltetnek e fa iránt és a varázsló hatalmas fájának nevezték el.

Szerkesztői és kiadói posta.

Kálmán György urnak. Mint új hívünket szívből üdvözljük, s kérjük, hogy lapunkat környékbeli kartársainak ajánlani s őket annak előfizetésére buzdítani sziveskedjék. — **Kovács László urnak. Farkasrén.** Bár minden kartárs Önhöz hasonlóan gondoskodnék lapunk fenntartásáról! — **Orend János urnak. Segesvár.** Bizony itt lenne az ideje az államosításuknak, de hát a járási kartársaknak tulnyomóan nagy része keveset látszik törődni sorsával. Örvidenénk, ha a gyűlésen részt venne, s ott személyesen is megismerkedhetnénk. — **Vaskovits Béla urnak.** Előfizetése jövő évi január végéig van rendezve. — **Babits Endre urnak.** Buzgólkodását köszönjük. Bár lenne annak eredménye! **G. I. urnak.** Október 31-ig van előfizetve, s így hátraléka nincs, azért az elhatározásáért pedig, hogy a mult-ról való tulfizetéséről lapunk javára lemond, fogadja hálás köszönetünket. — **Barkai János urnak.** Az új híreket tárt karokkal várjuk. — **Deák Ignác, Binder Béla és Részner Rezső** urakat, mint új hiveinket szívből üdvözljük!

HIRDETMÉNYEK.

Faragó Béla

magpergető intézete ZALAEGRSZESEN

most bocsátotta ki erdei- és gyümölcsfa csemetékre vonatkozó, gazdag tartalmu árjegyzékét, melyet kívánatra portómentesen küld. A magárjegyzék a jövő hóban fog megjelenni.

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNÉVŰ ÓRAÜZLETE.

Alapított 1847.

János

Ca. és kir. kizárólagosan
Szegeden. Cs. és kir. kizárólagosan
a reménytelier ingárokknak
sb. stb.

ÓRAK, EKSZEREK 10-ÉVI JÓTÁLLÁSSAL
RÉSZLETFIZETÉSRE

Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöltetnek.

A legjobb, legerősebb és legcélszerűbb kerékpár a világon.

Képviselők az ország minden vidékén.

Szászsebesen és környékén

egyedüli képviselő:

ifjabb **Podhradszky Emil**,
mechanikus.

Gazdák figyelmébe!

Sertése szépen fejlődik, gyorsabban nő, hamarabb hizik.

tehene több és jobb minőségű tejet ad,

lova, csikója sokkal erősebb és szebb lesz, ha eleségükbe naponta a

világ-hírű **GAZDA KINCSE** táp-porból

csekély mennyiséget adagol. 5 kilós próbaküldemény 5 K postautánvétellel.

Hasznos tanácsadó a háziállataink hizlalása és táplálásához, valamint ezek betegségeiről és a sertésvész elleni védekezésről című tanulságos könyvet ingyen mellékeljük. Megrendelési cím: **A Gazda Kincse** kiadóhivatala, Budapest, VII., Verseny-utca 6. E.

Ugyanitt kapható a híres **Olgiai-féle Sertésvész elleni óvszer** ára nagy üvegenként 3 korona 50 fillér utasítással együtt. Egy postaládában 2 üveg szállítható. Hálás lesz ajánlásunkért.

Egyedüli ferlachi gyártmány!

A bel- és külföldi gyártmányok közti versenyen a legelső díjat nyerte el. — Arany érem:

===== Páris 1906. 46 remekelés. =====

OGRIS MARKUS Ferlach, Karinthia

—|| fegyvergyár és (prácios) puskaműves. ||—

Szállit elsőrangú bármily rendszerű vadász- és céllövőfegyvereket legjobb és legpontosabb kivitelben. Különlegesség nagyon könnyű Drilling-fegyverekben Súlyuk 2·8—3 kg. Browning-féle serétes ismétlő-

* * * * * fegyver 210 K gyári árban. * * * * *

Egy Mannlicher Schönauer ismétlő kurtály 9·7 mm. és 9 mm. öbű, 400 lépésig, jótállás mellett, a legpontosabban belőve, ára 190 K.

Egy Mannlicher Excelsior ismétlő kurtály 11·5 mm. öbű, acélköpenyburkolatu és legerősebb a füst nélküli lőpor töltés használatára, a legpontosabban belőve, egész hossza 101 cm., súlya 2·5 kg., nagy kezdő sebességgel és a legerősebb átütő erővel, nagy vad lövésére igen alkalmas, ára 190 K.

Egy Mannlicher ismétlő kurtály 95-ös minta, 8 mm. öbű, 140 K.

Árjegyzék ingyen és bérmentve. — Magyar levelezés.

Tiller Mór és Társa

cs. és kir. udvari szállítók, BUDAPEST, IV. Váci-utca 35.

A nagym. földmívelési m. kir. miniszterium 70542. sz. magas rendeletével az erdőigazgatóságoknak ajánlva.

Erdőtisztviselői, altiszti és szolgai egyenruhákat, egyes egyenruhadarabokat s mindennemű felszerelési cikket ajánlunk kitűnő mesteri szabás és izlésteljes kiállításban.

Fehérneműek és harisnyák óriási választékban.

Fegyverek- és töltényekből állandó nagy raktár.

Polgári ruhák a legjobb magyar és angol szövetekből elsőrangú szabászok közreműködésével készülnek.

Hivatalos uton részletfizetésre is eszközölhetők megrendelések és nagyobb megrendelés esetén kívánatra saját költségünkön egy szabászt küldünk a mértékek felvétele végett.

Árjegyzéket és mintákat ingyen és bérmentve küldünk és vevőink kényelmére bármely cikket beszerzünk. Meg nem felelőt visszaveszünk.

Legrégibb és legnagyobb egyenruházati intézet!

Faragó Béla

Cs. és kir. udvari szállító

ZALAEGERSZEG

Magyar magpergető gyára
erdészeti csemete-telepei

Ajánl saját magpergetőjében termelt legmagasabb csiraképességű

tűlevelű magvakat, ^{kitűnő minőségű} **lombfa magvakat,**

kocsányos és kocsánytalan tölgymakkot, fűmagvakat, répa, here és más gazdasági magvakat, saját telepein nevelt, kitűnően fejlődött, erdősitési célokra alkalmas

tű- és lomblevelű csemeték,
gyümölcsfákat, válogatott fajokban diszfenyőket, sorfákat,

élősövény-csemetéket.

Alkalmi vétel:

Több millió tölgycsemete 20—150 cm. magas

50.000 drb. diszbokor 1 $\frac{1}{2}$ —3 m. „

20.000 „ diszfenyő 1 $\frac{1}{2}$ —3 „ „